

Datum 2025-04-25

Informationsklass Öppen

Diariennr (åberopas) A123.475/2025

Saknr 000

Polismyndigheten

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L7@regeringskansliet.se

Er referens Ju2025/00400

Betänkandet Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar (SOU 2025:16)

Sammanfattning

Polismyndigheten är i stort positiv till förslagen. Ett mer modernt och ändamålsenligt regelverk för uppsikt och förvar är en viktig komponent för att bekämpa skuggsamhället och öka återvändandet för utlänningar som fått ett avlägsnandebeslut.

Myndigheten avstyrker förslaget att myndigheten ska ansvara för att beslut om förstärkt uppsikt verkställs.

Myndigheten önskar bl.a. underrättelse vid vilande förvarsbeslut en viss tid innan annan frihetsinskränkning upphör, ny prövning av förvarsbeslut av vuxna utlänningar inom istället tre månader, förtydligande kring mer varaktig ändring av uppsiktsbeslut och ny prövning, ändring av begreppet muntlig förhandling till muntlig handläggning, samråd med myndigheten innan beviljande av permission och en längre förvarstid vid förvar av barn samt förtydligande kring möjlighet att ta fram utlännings position.

Myndigheten lämnar följande synpunkter.

Polismyndighetens synpunkter

Behov att samordna resultat av utredningar inom migrationsområdet

De förslag som läggs fram i detta slutbetänkande bör samordnas med förslagen i slutbetänkandet *Mottagandelagen – en ny lag för ordnat asylmottagande och effektivt återvändande* (SOU 2024:68) och promemorian *Inhibition av verkställigheten – en ny ordning för vissa utlänningar vid tillfälliga verkställighetshinder* (Ds 2024:23). Det gäller inte minst frågan om

anmälnings-, boende- och vistelseskyldighet. Det är viktigt att en sådan samordning görs så att det inte uppstår potentiella överlappningar, begreppsproblematik eller andra oförutsedda konsekvenser som slutsatserna i de olika utredningarna kan innebära.

Underrättelse vid vilande förvarsbeslut en viss tid innan annan frihetsinskränkning upphör

När Polismyndigheten har fattat ett vilande förvarsbeslut är det viktigt att myndigheten underrättas en viss tid innan annan frihetsinskränkning upphör. Detta för att undvika avbrott mellan den andra frihetsinskränkningen och förvar. Annars kan det finnas risk att utlännningen hinner avvika i de fall då myndigheten inte kan få tag i denne innan denne t.ex. lämnar vårdinrättningen. Det bör därför övervägas om myndigheten vid vilande förvarsbeslut ska underrättas en viss tid innan den andra frihetsinskränkningen upphör.

Ny prövning av förvarsbeslut av vuxna utlänningar inom istället tre månader

Vissa förvarsbeslut gällande vuxna utlänningar ska prövas på nytt inom två månader från den dag då beslutet om förvar verkställdes eller från det senaste förvarsbeslutet. Eftersom behörig myndighet redan kontinuerligt ska bedöma om fortsatt förvar är motiverat bör det övervägas om dessa förvarsbeslut istället ska prövas på nytt inom tre månader från aktuell dag, vilket skulle vara mer effektivt och ändamålsenligt.

Förtydligande kring mer varaktig ändring av uppsiktsbeslut och ny prövning

Polismyndigheten bör i vissa fall kunna göra mer varaktiga ändringar i ett uppsiktsbeslut utan att det behöver göras en ny prövning av uppsiktsbeslutet, om det inte är dags för en sådan än. Det bör gälla vissa ändringar i uppsiktsbeslutet som bedöms vara till fördel för utlännningen, t.ex. när utlännningen flyttar eller tilldelas ett annat boende av Migrationsverket. Det bedöms inte nödvändigt att för denna typ av ändringar kräva att Polismyndigheten gör en ny prövning av uppsiktsbeslutet, om det inte är dags för en sådan än. Det bör därför förtydligas när myndigheten får ändra ett uppsiktsbeslut mer varaktigt utan att det blir fråga om ett nytt uppsiktbeslut som ska bli föremål för ny prövning. Annars kan det uppstå en otydlighet kring vilket uppsiktsbeslut som ska prövas på nytt och föregås av muntlig förhandling.

Ändring av begreppet muntlig förhandling till muntlig handläggning

Polismyndigheten instämmer att det inte är ändamålsenligt att använda uttrycket muntlig förhandling för att beskriva en form av muntlig handläggning hos myndigheten. Det bör därför övervägas om begreppet muntlig förhandling ändras till muntlig handläggning, även om en sådan ändring skulle innebära ändringar i andra bestämmelser i utlänningslagen (2005:716).

Samråd med Polismyndigheten innan beviljande av permission

Det bör i varje enskilt fall göras en avvägning mellan skälen för permission och risken för att utlänningen avviker, begår brott eller på annat sätt missköter sig. Om förvarsbeslutet har meddelats av Polismyndigheten är det viktigt att Migrationsverket samråder med Polismyndigheten vid bedömningen av risken. Risken för avvikande eller fritagning kan då särskilt beaktas och minska. Det bör därför övervägas om Migrationsverket, enligt ett nytt stycke i permissionsbestämmelsen, ska vara skyldig att samråda med Polismyndigheten innan beviljande av permission. Om Migrationsverket inte omfattas av en sådan samrådsskyldighet kan det finnas en ökad risk för att utlänningen avviker eller fritas under permissionen utan att Migrationsverkets bevakande personal kan ingripa.

Längre förvarstid vid förvar av barn

Det kan komma fram omständigheter som ligger utanför Polismyndighetens kontroll som gör att fortsatt förvar av barn för verkställighet är nödvändigt. Det kan handla om att det under verkställighetsarbetet kommer fram att det krävs längre tid än 12 dygn för att få fram nödvändiga resehandlingar eller att en planerad verkställighetsresa måste ställas in med kort varsel. Till skillnad mot vad som gäller för vuxna räknas även den totala maxtiden om 12 dygn samman, oavsett på vilken grund som barnet har hållits i förvar. Det innebär alltså att om t.ex. barnet har hållits i förvar som asylsökande och när asylprocessen är slut hålls i förvar för verkställighet av ett avlägsnandebeslut, ska samtliga tider i förvar räknas samman. Det bör därför övervägas om barn ska få hållas i förvar längre tid än 12 dygn i fler fall än då det är fråga om ett barn som utvisats på grund av brott eller barn i ett säkerhetsärende. Myndigheten kan annars tvingas avstå från att fatta ett förvarsbeslut, vilket kan leda till att förälder och barn avviker och att avlägsnandebeslut därför inte går att verkställa.

Annan verkställande myndighet för förstärkt uppsikt

Polismyndigheten har ingen invändning mot att förstärkt uppsikt ska kunna tillämpas som ett alternativ till förvar. Myndigheten avstyrker dock förslaget att myndigheten ska ansvara för att beslut om förstärkt uppsikt verkställs.

Verkställighet av förstärkt uppsikt kommer vara resurskrävande och ta tid. Att Polismyndigheten redan idag ansvarar för elektronisk övervakning gällande bl.a. kontaktförbud (som endast uppgår till ett mycket fåtal övervakningar per år) eller föreslås bli verkställande myndighet för elektronisk övervakning av vissa skyldigheter för barn och unga i promemorian *En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas* (Ds 2024:30), är inte tillräckliga skäl för att lägga verkställigheten av förstärkt uppsikt på en redan belastad myndighet i fråga om att förhindra och bekämpa brottslighet. Det är viktigt för Polismyndigheten att renodla sitt uppdrag och att resurser läggs på åtgärder som endast myndigheten kan lösa. Till skillnad från den elektroniska övervakning som myndigheten idag har ansvar för att verkställa, föranleder en överträdelse av förstärkt uppsikt inte heller något straffansvar utan kan endast resultera i att utlänningen istället tas i förvar. Det är därför mer lämpligt att en annan myndighet blir verkställande myndighet för förstärkt uppsikt (jfr med Polismyndighetens och Statens institutionsstyrelses remissvar gällande Ds 2024:30 om annan verkställande myndighet för den föreslagna elektroniska övervakningen). Ett alternativ skulle kunna vara Migrationsverket som idag ansvarar för förvarslokaler och behandlingen och tillsynen av utlänningar som hålls i förvar samt asylboenden. Ett annat alternativ skulle kunna vara Kriminalvården som både har kunskapen och praktisk möjlighet att verkställa beslut om elektronisk övervakning.

Förtydligande kring möjlighet att ta fram uppgifter om utlännings position

Oavsett vem som blir verkställande myndighet för förstärkt uppsikt bör det förtydligas när det är möjligt att ta fram uppgifter om utlännings position *under* den tid då denne befinner sig utanför det geografiska området eller hindrar elektronisk övervakning. Det kan i dessa fall vara viktigt att få reda på var utlänningen befinner sig för att i tid hinna vidta åtgärder, t.ex. lämna hjälp för att verkställa ett förvarsbeslut. Annars kan det uppstå en otydlighet kring om det endast är möjligt att ta fram en position. En sådan tolkning skulle omöjliggöra en positionering av utlänningen vid en överträdelse. Förslaget överensstämmer enligt utredningen även i huvudsak med vad som idag gäller vid t.ex. elektronisk övervakning av kontaktförbud. Det bör dock nämnas att det föreslås utökade möjligheter att ta fram den övervakades position vid sådan övervakning (se prop. 2024/25:123 *Kontaktförbud – ett utökat skydd för utsatta personer*).

Konsekvenser för Polismyndigheten

För det fall myndigheten blir verkställande myndighet för förstärkt uppsikt kommer Polismyndighetens ökade kostnader inte täckas av det av utredningen föreslagna ekonomiska tillskottet.

Yttrandet har beslutats av rikspolischefen Petra Lundh efter föredragning av juristen Viktoria Gashi Hammargren. Vid den slutliga handläggningen har rättschefen Gunilla Hedwall och juristen Lars Stark deltagit.

POLISMYNDIGHETEN

Petra Lundh

Viktoria Gashi Hammargren

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetsstagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli